

משנה מסכת אבות פרק א

(ב) שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק הָיָה מְשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֵבֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים:

ספר דרך חיים - פרק א משנה ב

ותדע כי אלו שלשה דברים שהם התורה והעבודה וגמילת חסדים, כמו שהיו אלו ג' דברים ג' עמודי עולם, נתנו לג' אבות שהם אברהם יצחק ויעקב שהם ג' כ' יסודות ואבות העולם, ולכך ראוי שיהיה להם אלו ג' דברים שהם יסודות ועמודים לעולם. וזה כי תמצא **גמילת חסדים** שהיא **מדת אברהם**. כמו שמבואר בכתוב שהיה זריו בכל גמילת חסדים, דהיינו קבלת אורחים, וכן ממה שהכתוב אומר ויטע אשל בבאר שבע ודרשו ז"ל (סוטה י' ע"א) פונדק או פרדס למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וכתוב (מיכה ז') תתן אמת ליעקב ולאברהם חסד ודבר זה מבואר ואין להאריך כלל. **יצחק זכה במדת העבודה** שהרי הקריב עצמו על גבי מזבח. ובמדרש (ויק"ר פ"ב) אותו היום שהעלה אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח תקן הקב"ה שני כבשים אחד בשחרית ואחד בין הערבים שנאמר את הכבש האחד וגו' וכל כך למה בשעה שישראל מקריבין תמידים על המזבח וקוראין את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר עקידת יצחק בן אברהם מעיד אני עלי שמים וארץ בין גוי ובין ישראל ובין אשה ועבד ושפחה קורא את המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר עקידת יצחק ע"כ, הרי כי בשביל העקידה היה העבודה אל הש"י, מפני כי יצחק הקריב עצמו אל הש"י, ולפיכך עיקר העבודה היה ליצחק שהקריב עצמו. והוא הסוד שלא נאמר צפונה אלא בפרשת ואם מן הצאן קרבנו בפרשת ויקרא (א'), ואף כי העולה מן הבקר שפרשה ראשונה מדברת ממנו גם כן צריכה צפון וכמו שדרשו מן וי' של ואם מן הצאן, מכל מקום לא נזכר צפון אלא אצל הצאן, מפני כי קרבן של יצחק היה איל וראוי אליו צפון והוא ידוע למבינים כי משם היה העקידה. **יעקב היה לו מדת התורה** כמו שאמר (בראשית כ"ה) יעקב איש תם יושב אוהלים, וכמו שרמזו חכמינו ז"ל במדרש אם לבן גרתי ואחר עד עתה אף על פי כן תרי"ג מצות שמרתי, הרי לך כי יעקב היה לו מדת התורה. ואל יקשה לך הרי אברהם היה שומר התורה דהא כתיב בפירוש אצלו (שם כ"ו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורותי ודרשו ז"ל (יומא כ"ח ע"ב) קיים אברהם אפילו עירוב תבשילין. חלוק יש, כי אברהם שומר התורה במעשה, **אבל למוד התורה היה ליעקב בפרט** כי אצלו נאמר יושב אוהלים שזה נאמר על הלומד בה, ועוד אף כי אברהם שמר התורה לא מצינו כי בזכותו נתנה תורה לישראל, אבל בזכות יעקב נתנה תורה לישראל שנאמר (מיכה ט') ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל בשביל יעקב ובשביל ישראל נתנה תורה, גם תבין זה ממה שנאמר (שם) תתן אמת ליעקב ולאברהם חסד וכתוב (מלאכי ה') תורת אמת היתה בפיהו הרי כי ליעקב נתנה התורה בפרט כי היא תורת אמת וכל הדברים נתבארו במקום אחר:

...

והפירושים אשר בארנו לך, הם יוצאים ומסתעפים מן הפל' האמתית אשר יש במאמר הזה בעמקי החכמה, שכבר ידעת כי יסודות העולם הם ג' אשר נקראו בספר יצירה **אמ"ש והם מים אויר אש**, הנה היסודות לעולם שלשה הם, ולא נזכר הרביעי היא הארץ לטעם ידוע לנבונים, ואלו ג' יסודות אשר זכר בעל ספר יצירה, והם יסודות עליונים שנקראו אמ"ש שהם יסודות הכל שמהם נברא הכל כמו שמבואר שם, ואלו שלשה ע"י אלו ג' דברים מתקשרים בו ית' אשר הוא יסוד הכל ובה העולם עומד בקיומו בו ית', **כי התורה היא רוח חכמה ובינה. העבודה היא האש** שהרי כך נקרא העבודה בכל מקום קרבני לחמי לאשי, ובכל הקרבנות אשה ריח נחוח לד' ודבר זה מאד ידוע, ושחיטת כל קדשי קדשים בצפון דוקא שמשם מדת האש, **וגמילות חסדים היא מדת המים** דכתיב (קהלת י"א) שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו, וכתוב (ישעי' ה') אשרי זורעי על כל מים שדרשו זה על גמילות חסדים כמ"ש ז"ל במס' ב"ק בפ"ק (י"ז ע"א) כל העוסק בתורה ובגמ"ח זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר אשרי זורעי על כל מים ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, ודבר ידוע הוא זה כי בעל חסד משפיע לאחר כמו המים המשפיעים. ולפיכך אמר על ג' דברים העולם עומד, כי העוה"ז אשר הוא מיוסד על ג' יסודות אשר זכרנו, מתקשר בו יתברך ע"י אלו ג' דברים, כי יש ליסוד הרוח קשור בתורה שהיא רוח, ויסוד המים יש לו קשור בגמילות חסדים שהוא מדת המים, ויסוד האש יש לו קשור בעבודה שהיא אש, **וע"י אלו ג' דברים אשר כל אחד מן ג' יסודות העולם יש לו קשור באחד מהם כמ"ש יש להם קשור עם הש"י**, כי התורה והעבודה וגמילות חסדים יש להם קשור עם הש"י עד שהכל מקושר בו יתברך, ולפיכך אלו ג' דברים הם עמודי העולם בודאי: ורמז הכתוב דבר זה בפסוק (תלים נ') **אל אלהי יי דבר ויקרא ארץ, ר"ל שקרא לארץ שתהא עומדת לפניו**, כדכתיב (ישעי' מ"ח) ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, כי העוה"ז אשר בו ג' יסודות, מקושרים

בג' שמות ע"י אלו ג' דברים שזכר התנא והם תורה עבודה גמ"ח רק שזכר [ב' השמות] קודם השם המיוחד, והטעם הוא לסמוך שם המיוחד לארץ כי הוא מעמיד הארץ בראשונה וזכר שם אל שהוא מדת החסד כמ"ש ז"ל אל זה מדת החסד שנאמר אלי אלי למה עזבתני למדת הדין, ובשם הזה מתקשר יסוד המים ע"י גמילת חסדים בשם אל כי כבר אמרנו כי החסד מדת המים. וזכר שם אלהים ובו מתקשר יסוד האש ע"י העבודה, שהעבודה הוא מצד מדת הדין שהוא שם אלהים כי הקרבנות הם נקראים אש, רק הכונה לשם המיוחד. וזכר שם ה' כי בשם הזה מתקשר יסוד הרוח ע"י התורה שנתנה בשם הזה, אשר נודע השם הזה למשה שהיה מקבל התורה, הרי לך מבואר ומפורש מ"ש כי העולם עומד על ג' דברים, כי ג' יסודות העולם יש לו קשר בג' דברים שהם התורה והעבודה וגמ"ח, ואלו ג' דברים מתקשרים בו יתברך מצד ג' שמותיו הקדושים אל אלהים ה' דבר והוא יקרא ארץ. והנה מבואר לפניך פ"ל מאמר זה באמת ובבירור, והבן הדברים האלו מאד כי כל מה שאמרנו הוא פ"ל המשנה, כי הכל הולך אל מקום אחד ושורש אחד אליו:

תוספתא מסכת סוטה פרק יג

(ז) כל זמן שהיה שמעון הצדיק קיים [היתה] נר מערבי תדיר משמת הלכו ומצאוהו שכבה מכאן ואילך מוצאין אותה פעמים כבה פעמים [דולק] כל זמן שהיה שמעון הצדיק קיים היתה מערכה תדירה כשמסדרין אותה בשחרית היתה מתגברת והולכות כל היום כולו והיו מקריבין עליה תמידין ומוספין ונסכיהן ולא היו מוסיפין עליה אלא שני גזרי עצים עם תמיד של בין הערבים כדי לקיים מצות [עצים] שנאמר [ויקרא ו] ובער עליה הכהן משמת שמעון הצדיק תשש כחה של מערכה כשמסדרין אותה [משחרית] לא היו נמנעין מלהוסיף עליה עצים כל היום כולו כל זמן שהיה שמעון הצדיק קיים ברכה נכנסת בשתי [הלחם] ובלחם הפנים שתי הלחם מתחלקת בעצרת לכהנים ולחם הפנים ברגל לכל המשמרות [לאנשי משמר] יש מהן שאוכלין ושובעין ויש שאוכלין ומותירין ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא כזית משמת שמעון הצדיק לא היתה ברכה נכנסת לא בשתי הלחם ולא בלחם הפנים הצנועין מושכין ידיהן והגרגרנין חולקין ביניהם ולא עלה ביד כל אחד ואחד אלא כפול: מעשה בכהן אחד מצפורי שנטל חלקו וחלק חברו ואעפ"כ לא עלה בידו אלא כפול והיו קורין אותו בן [חמסן] עד היום:

(ח) שנה שמת בה שמעון הצדיק [אמר להם בשנה זו אני] מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם כל ימות הכפורים היה זקן [אחד לובש] בגדים לבנים ומתכסה לבנים נכנס עמי [ויוצא] עמי שנה זו נכנס עמי ולא יצא לאחר הרגל חלה שבעת ימים ומת משמת שמעון הצדיק פסקו מלברך בשם (ס"א) [נמנעו אחיו מלברך בשם]: לברך בשם (ס"א) [נמנעו אחיו מלברך בשם]:

תלמוד ירושלמי מסכת יומא דף כז/א

מעשה באחד שהאריך וגמרו להכנס אחריו אמרו שמעון הצדיק היה אמרו לו למה הארכתה אמר להן מתפלל הייתי על מקדש אלהיכם שלא יחרב אמרו לו אע"פ כן לא היית צריך להאריך. ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה ובשנה האחרונה אמר להן בשנה הזאת אני מת אמרו לא מאיכן אתה יודע אמר להן כל שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קודש הקדשים היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי ובשנה הזו נכנס עמי ולא יצא עמי.

ספר יערות דבש - חלק ראשון - דרוש י

אבל טעו, כי חשבו כי בגאולה בימי עזרא, כבר נמחל עון בית ראשון, ולא כן הוא, כאשר יעודי כל הנביאים מורים על זה, וכאשר הארכתה בביאורי לירמיה, רק להיות כי ישראל היו נעורים מהתורה ונשתקעו בעבודה זרה, עד ששכחו בשבעים שנים שהיו בגולה, שמירת שבת, מצות סוכה וכדומה, כאשר הדבר מבואר בעזרא ונחמיה, נשאו בנות אלהי נכר, עמוני מואבי, ולא ידעו כי הרחיק ה' אותם מבוא בקהל ה', וא"כ אילו ח"ו היו יותר בגלות, ולא היה פקידה, היתה נשכחת מאתם תורת אלהינו מכל וכל, עד שלא היה רושם זכירה אצלם, ונתערבו בעמים, והיה ח"ו נשבת זכר ישראל וזכר תורת אלהינו, ועל זה נכרתה הברית לבלי תשכח תורת אלהינו ולבלי יתערבו בגוים, והן עם לבדד ישכון, ולזאת עשה ה' למען שמו ולמען תורתו, ופקד אותנו מקץ ע' שנים, אשר עדיין רשומה של התורה

והמדע קיים, ואז היו עדיין עזרא וכנסת הגדולה שהנחילו לנו תורה, וכן בכל דור ודור שקבעו לנו מסמרות וסייגים, עד שעל ידי כן אי אפשר לשכוח ולעבור הגדר של תורה, וכאשר שיער בחכמתו העליונה, שכבר נשקעה התורה בלבנו מבלי שכוח, חזר והגלנו למרק חטאים מבית ראשון, וכן באמת כנ"ל, כי אנחנו בגולה לא שכחנו מצות ה', אדרבה בכל דור ודור מוסיפים תקנות, וא"כ הגלות השנייה היא עיקרה גלות הראשונה, רק בחסד ה' מבלי להפר בריתו, גאל אותנו:

משנה מסכת אבות פרק א

(ג) אַנְטִיגֶנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קִבֵּל מִשְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אֶל תְּהִיוּ כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, אֶלָּא הָיוּ כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁין אֶת הָרֵב שְׁלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וַיְהִי מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיכֶם:

אבות דרבי נתן פרק חמישי

(א) אַנְטִיגֶנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קִבֵּל מִשְׁמֵעוֹן הַצַּדִּיק הוּא הָיָה אוֹמֵר אֶל תְּהִיוּ כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֵב עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס אֶלָּא הָיוּ כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֵב שְׁלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס וַיְהִי מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיכֶם כְּדִי שִׁיחִיה שְׁכֵרְכֶם כְּפֹל לַעֲתִיד לְבֹא:

(ב) אַנְטִיגֶנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ הָיוּ לוֹ שְׁנֵי תַלְמִידִים שֶׁהָיוּ שׁוֹנִין בְּדַבְרֵיו וְהָיוּ שׁוֹנִים לַתְּלִמִּידִים וְתַלְמִידִים לַתְּלִמִּידִים עִמְדוּ וְדַקְדְּקוּ אַחֲרֵיהֶן וְאָמְרוּ מֵהָ רָאוּ אֲבוֹתֵינוּ לומר [דבר זה] אִפְשֵׁר שִׁיעֶשֶׂה פּוֹעַל מִלֵּאכָה כֹּל הַיּוֹם וְלֹא יִטּוֹל שְׁכָרוֹ עֲרִבִית אֶלָּא אֵילוֹ הָיוּ יוֹדְעִין אֲבוֹתֵינוּ שִׁישׁ עוֹלָם [אחר] וַיֵּשׁ תַּחֲיִית הַמֵּתִים לֹא הָיוּ אוֹמְרִים כֵּן. עִמְדוּ וּפִירְשׁוּ מִן הַתּוֹרָה וּנְפָרְצוּ מֵהֶם שְׁתֵּי פְרֻצוֹת צְדוּקִין וּבִיתוֹסִין צְדוּקִים עַל שׁוֹם צְדוּקָה בִּיתוֹסִין עַל שׁוֹם בִּיתוֹס. וְהָיוּ מִשְׁתַּמְשִׁין בְּכָלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב כֹּל יְמֵיהֶם שְׁלֹא הִיתָה דַעְתָּן גְּסָה עֲלֵיהֶם אֶלָּא צְדוּקִים אוֹמְרִים מִסוֹרֶת הוּא בִיד פְּרוּשִׁים שֶׁהֵן מִצְעָרִין עֲצֻמָּן בַּעוֹה"ז וּבַעוֹה"ב אֵין לָהֶם כְּלוּם:

ספר דרך חיים - פרק א משנה ג

וְשׁוֹאֲלִים עַל זֶה אֵיךְ אָמַר אֶל תְּהִיוּ כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁים לְקַבֵּל פָּרֶס, וְהֵלֵךְ כֹּל הַתּוֹרָה מִלֵּא מִזֶּה לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְלַמַּעַן יֵאָרִיכוֹן יְמִיךָ וְכֵן בְּמִקּוֹמוֹת הַרְבֵּה, וְעוֹד הָרִי אֲמַרְיִן בְּפֶרֶק קָמָא דְבַבָּא בְּתָרָא [י' ע"ב] הַאוֹמֵר סֵלַע זֹו לְצַדִּיקָה עַל מְנַת שִׁיחִיה בְּנֵי הָרִי זֶה צְדִיק גָּמוֹר, וְאֵיךְ אָמַר אֶלָּא הוּוּ כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֵב שְׁלֹא לְקַבֵּל פָּרֶס, וְעוֹד קֶשֶׁה שְׁאָמַר אֶלָּא כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֵב שְׁלֹא לְקַבֵּל פָּרֶס, וְכִי אִיזָה הֵם הַעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁים שְׁלֹא לְקַבֵּל פָּרֶס לֹא הִיָּה צְרִיךְ לומר רק אל תשמשו לקבל פרס ולא שלא לקבל פרס, וְעוֹד קֶשֶׁה מֵהָ שְׁאָמַר וַיְהִי מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיכֶם וְלֹא אָמַר וַיְהִי מוֹרָא הַמְּקוֹם עֲלֵיכֶם אוֹ מוֹרָא הַקַּב"ה עֲלֵיכֶם.

וּפִירוּשׁ מֵאָמַר הַזֶּה שׁוֹדָאֵי עֵיקַר הַעֲבוּדָה שִׁיעֲבוּד הַש"י מֵאֲהַבָּה, וְאִם יַעֲשֶׂה בְּשִׁבִיל שְׁכָר, דְּבַר זֶה אֵינוֹ עֵיקַר הַעֲבוּדָה, אֲמַנְס מ"מ אֵף אִם עוֹבֵד בְּשִׁבִיל הַשְׁכָּר שִׁיגִיעַ לוֹ הוּא צְדִיק גָּמוֹר, כִּי הַטּוֹב לְיִשְׂרָאֵל הִיא רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךְ, וְא"כ בְּזֶה שְׁאָמַר שִׁיחִיה בֶּן עוֹלָם הָבָא זֶהוּ רְצוֹן הַש"י, וְאֵין פִּי צְדִיק גָּמוֹר גְּדוֹל, אֲבָל פִּירוּשׁוֹ צְדִיק בְּלִי חֶסְרוֹן וּבְלִי תוֹס' חֲסִידוֹת, אֲבָל מִדָּה הַעֲלִיוֹנָה שִׁיחִיה נִקְרָא עוֹבֵד מֵאֲהַבָּה לְגַמְרֵי אֵין לוֹ אִם מִשְׁמַשׁ עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וּבְפִי אָמְרוּ כֵּן בְּפ"ק דַּע"ז [י"ט ע"א] בְּמִצְוֹתַי חֲפֵץ מְאֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמִצְוֹתַי חֲפֵץ וְלֹא בְּשִׁכָּר מִצְוֹתַי כְּדַתְנָן הוּא הִיָּה אוֹמֵר אֶל תְּהִיוּ כְּעִבְדִים הַמְשֻׁמְשִׁים אֶת הָרֵב עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, הָרִי לָךְ מְבוֹאָר כִּי עֵיקַר הַמִּצְוָה שִׁיחֲפוּץ בְּמִצְוֹתַי

...

הוֹסִיף לומר וַיְהִי מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיכֶם, אַחַר שֶׁהִזְהִיר אוֹתָם עַל הָאֲהַבָּה הַזֹּהִיר אוֹתָם עַל הִירָאָה ג"כ, וְזֶה כִּי מְדַרְךָ מִי שְׁאוּהָב אֶת אֶחָד לְבוֹ קְשׁוּרָה בּוֹ, וְדַבֵּר זֶה מִבְּטַל הִירָאָה. מִשָּׁל זֶה שְׁאִם אֶחָד מְזִכִּיר שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה מִי שְׁאוּהָב הַש"י כְּאִשֶׁר יִשְׁמַע אָדָם דְּבַר שְׁנֵאָהָב לוֹ אֵין סִפֵּק שֶׁהוּא שְׁמַח, וְדַבֵּר זֶה מִבְּטַל הִירָאָה כִּי יֵשׁ לְאָדָם שִׁיחִיה יִרָא וַיְהִי כְּאִשֶׁר יִשְׁמַע הוֹצֵאת הַשֵּׁם מִפְּנֵי הִירָאָה, וְלִפְיֵךְ אָמַר אֵף שֶׁהִזְהִירְתִּי אֲתֶכֶם עַל אֲהַבָּה לֹא יִהְיֶה הַש"י נֹחֵשׁ כְּמוֹ אוֹהֵבךָ אֲשֶׁר אֲתָה רְגִיל עִמּוֹ, אֲבָל יִהְיֶה נֹחֵשׁ לוֹ כִּי הַש"י בְּשִׁמְיָם וְאֲתָה עַל הָאֶרֶץ, וְכֵן יִהְיֶה נֹחֵשׁ לָךְ הַקַּב"ה בְּשִׁמְיָם וְאֲתָה עַל הָאֶרֶץ וּבְזֶה יִהְיֶה מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיךְ, וְלֹא תִהְיֶה הָאֲהַבָּה מִבְּטַלֶּת הִירָאָה. וְלִכְךָ אָמַר וַיְהִי מוֹרָא שְׁמַיִם עֲלֵיכֶם, וְלֹא אָמַר וַיְהִי מוֹרָא הַמְּקוֹם עֲלֵיכֶם, וּבְכָל מְקוֹם אֲצֵל הַמוֹרָא נֹאמַר יִרָאת שְׁמַיִם וְלֹא נֹאמַר אֲהַבֶּת שְׁמַיִם, כִּי

היראה צריך שיהיה נחשב אליו הקב"ה נבדל ממנו לגמרי, אבל האהבה יחשוב שהוא דבק בו יתברך כדכתיב (דברים י"ט) לאהבה את ה' אלהיך ולדבקה בו, והתבארו דברי אנטיגנוס מבלי יציאה מן הדרך הנכון כלל. וכבר אמרנו כי ראוי מאמר זה לאנטיגנוס בעבור שהוא כולל כל עבודת המקום מאהבה ומיראה כמו שראוי. ומאמר זה בא אחר מאמר שמעון הצדיק שנתן עמודים אל כל העולם, בא עתה לתת אל האדם שהוא בעולם איך יהיה עם בוראו על ידי האהבה והיראה, כי העולם נברא בשביל האדם שיהיה עובד בוראו, והעבודה היא על ידי האהבה והיראה. ובדאי מאמר זה ראוי לאנטיגנוס שהוא אחד במקום שנים, כי עיקר האהבה והיראה יש להם שורש אחד, כי צריך האדם שיהיה אוהב הש"י ויהיה ירא מפניו וזהו שראוי אל האדם, ואין ראוי שתהיה יראה בלא אהבה ואהבה בלא יראה. אבל יש מעשה שיש בו אהבה בלבד ויש (בו) מעשה שיש בו יראה בלבד, אבל האדם ראוי שיהי' [בו] אהבה והיראה ביחד, ולכך אנטיגנוס שבא להזהיר האדם על האהבה ועל היראה ראוי שלא יהיה זוג עמה אבל הזוגות שבאו אחריהם, אחד מן הזוג היה בא להזהיר על מעשה שיש בו אהבה בלבד, והשני על מעשה שיש בו יראה בלבד כמו שיתבאר, ותמיד אחד היה מזהיר על מעשה של אהבה והשני על מעשה שיש בו היראה, ופירוש זה נכון ועוד יתבאר: